

RAPPORT

Natuurtoets N525

Vorrangspalein N525

Klant: Provincie Noord-Holland

Referentie: BG1510WATRP190424

Status: 7.00/Finale versie

Datum: 28 januari 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets N525

Ondertitel: Voorrangsplein N525
Referentie: BG1510WATRP190424
Status: 7.00/Finale versie
Datum: 28 januari 2020
Projectnaam: Herinrichting Kruispunt N525 OPW
Projectnummer: BG1510
Auteur(s): Jobert Rijsdijk, Jeroen Groenendijk

Opgesteld door: Jobert Rijsdijk en Alex Bouthoorn

Gecontroleerd door: Dorien Grote Beverborg

Datum/Initialen: 28-01-2020 DGB

Goedgekeurd door: R.A. Kramer

Datum/Initialen: 28-01-2020 RAK

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Werkwijze	2
1.4	Leeswijzer	3
2	Juridisch en beleidsmatig kader	4
2.1	Inleiding Wet natuurbescherming	4
2.2	Gebiedsbescherming	4
2.3	Soortbescherming	6
2.3.1	Beschermingsregimes	6
2.3.2	Verbodsbepalingen	6
2.3.3	Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden	7
2.4	Bescherming van bossen	8
2.5	Bevoegd gezag	9
3	Plangebied en voorgenomen ingreep	10
3.1	Plangebied	10
3.2	Geplande werkzaamheden	11
4	Natura 2000	13
4.1	Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000	13
4.2	Naardermeer	14
4.2.1	Gebiedsbeschrijving	14
4.2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	14
4.3	Effectbeoordeling Natura 2000	15
4.4	Conclusie	16
5	Voorkomen beschermde soorten	17
5.1	Resultaten bureaustudie en veldbezoek	17
5.1.1	Vaatplanten	17
5.1.2	Grondgebonden zoogdieren	18
5.1.3	Vleermuizen	20
5.1.4	Broedvogels	21
5.1.5	Reptielen en amfibieën	21
5.1.6	Vissen	22
5.1.7	Ongewervelde dieren	22
5.1.8	Conclusies	22
5.2	Effectbepaling en beoordeling	23

5.2.1	Tijdelijke effecten	23
5.2.2	Permanente effecten	23
5.2.3	Grondgebonden zoogdieren	24
5.2.4	Vleermuizen	25
5.2.5	Broedvogels	25
5.2.6	Samenvatting	26
5.3	Mitigatie en aanvullend onderzoek	26
6	Natuurnetwerk Nederland	29
6.1	Ligging plangebied t.o.v. NNN	29
6.2	Wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN	29
6.3	Effectbeoordeling	31
6.4	Invulling van de compensatie	34
6.5	Conclusie	35
7	Houtopstanden	36
8	Conclusie	37
9	Bronnen	38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De provinciale weg N525 is een belangrijke verbinding tussen Laren en Hilversum en kent een hoge verkeersintensiteit. In 2010 is op ongeveer 75 meter afstand van de aansluiting met de Westerheide een tunnel aangelegd voor (brom)fietsverkeer dat de N525 moet oversteken. Gelijkvloers oversteken van de N525 ter hoogte van het kruispunt Westerheide/Oude Postweg is verboden. Er zijn ook geen voorzieningen aangebracht die dit mogelijk maken.

In de praktijk blijkt de tunnel door ca. de helft van het fietsverkeer te worden gebruikt om de N525 over te steken. Met name scholieren steken ondanks het verbod gelijkvloers over bij het kruispunt. Dit wordt veroorzaakt door de afstand van de tunnel tot het kruispunt en het gebrekkig functioneren van de tunnel. De hellingbanen zijn semi-verhard en na een regenbui zijn deze glad. Ook is de hellingbaan aan de westzijde van de tunnel behoorlijk steil en sluit deze op de tunnel aan via een haakse bocht. Dit heeft in het verleden reeds geleid tot meerdere vrij ernstige ongevallen.

Om deze reden wil de provincie Noord-Holland een gelijkvloerse en verkeersveilige oversteek op het kruispunt realiseren voor langzaam verkeer. Dit wordt gerealiseerd middels een verkeersplein met oversteekplaatsen voor langzaam verkeer ten noorden en zuiden van het verkeersplein. De herinrichting van het kruispunt is aan te merken als een ruimtelijke ontwikkeling in het kader van de Wet natuurbescherming. Voor de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen is het noodzakelijk om de mogelijke effecten op beschermde soorten en natuurgebieden in beeld te brengen en eventueel maatregelen te treffen of een ontheffing of vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

In voorliggende rapportage wordt onderzocht of de herinrichting leidt tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden.

1.2 Doel

Het doel van deze rapportage is het in kaart brengen van de te verwachten effecten op beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied. De rapportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit een quickscan flora en fauna. Er wordt getoetst aan hoofdstuk 3 (soortbescherming) van de Wnb. Hierbij worden de risico's met betrekking tot beschermde soorten in kaart gebracht. De quickscan betreft geen gerichte inventarisatie van soorten; het brengt in de eerste plaats in beeld welke soorten te verwachten zijn op basis van regionale verspreidingsgegevens en habitatgeschiktheid. Dit wordt gedaan op basis van al beschikbare gegevens, een veldbezoek en een landschapsecologische interpretatie van de gegevens.

Het tweede deel bestaat uit een toetsing aan de gebiedsbescherming. Gebiedsbescherming bestaat uit twee vormen. De eerste vorm bestaat uit de Natura 2000-gebieden, die via de Wnb beschermd zijn (Hoofdstuk 2). Daarnaast wordt ingegaan op het Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige Ecologische Hoofdstructuur) en Belangrijke Weidevogelgebieden; deze zijn planologisch beschermd zoals vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Middels een nee, tenzij-toets wordt bepaald of er sprake is van mogelijke effecten op deze gebieden en of er mogelijk sprake is van een compensatieverplichting.

1.3 Werkwijze

Het bevoegd gezag (Provincie Noord-Holland) verlangt dat uit het natuurwaardenonderzoek duidelijk wordt welke beschermde soorten in het plangebied leven, welke functie het gebied heeft voor de soort(en), in hoeverre deze wordt aangetast door de voorgenomen werkzaamheden en welke schade-beperkende (mitigerende maatregelen) worden uitgevoerd om de functionaliteit te behouden. Daarom is het volgende stappenplan gevolgd.

Stap 1: Inventarisatie van mogelijk aanwezige beschermde soorten

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied en omgeving is allereerst een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij zijn de beschikbare bronnen geraadpleegd op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Dit betreft vooral openbaar beschikbare verspreidingsinformatie en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Vervolgens is op 18 juli 2018 een veldbezoek uitgevoerd, gericht op het inschatten van de geschiktheid van het plangebied en de omgeving als habitat voor de beschermde soorten die, volgens de bureaustudie, voorkomen in de regio. Tijdens het veldbezoek was het droog, helder, ca. 27° Celsius en stond er een lichte wind van 2 tot 3 Bft. Het is geen gericht onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten. De noodzaak daarvan kan blijken uit deze quickscan; dergelijk onderzoek moet voor elke soortgroep volgens een eigen methodiek en in een geschikt jaargetijde gedaan worden. Ook is gekeken naar de kwaliteit van het NNN in en rondom het plangebied. Deze quickscan is uitgevoerd door Jobert Rijsdijk, werkzaam als ecooloog bij Royal HaskoningDHV.

Stap 2: Vaststelling van de voorgenomen werkzaamheden en de effecten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde flora en fauna en/of kenmerkende waarden van het NNN, is een beknopte analyse gemaakt van de voorgenomen werkzaamheden van het project en de mogelijke effecten daarvan op de beschermde soorten die mogelijk voorkomen in het gebied. Daarbij zijn ook de verwachte storingsfactoren (bijvoorbeeld verstoring, verdroging, e.d.) in aard, ruimte en tijd in beeld gebracht.

Stap 3: Beschrijving van de effecten op beschermde soorten en NNN

Door een analyse van de storingsfactoren uit stap 2 en de verspreiding van beschermde soorten (in tijd en ruimte) en gebieden in het plangebied uit stap 1, is een beschrijving van de effecten van de geplande ingreep gemaakt. Hierbij is aangegeven in hoeverre de verstoringfactoren en gevoeligheid van aanwezige natuurwaarden overlappen (in omvang, ruimte en tijd). Vervolgens is beoordeeld of de effecten leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (beschermde soorten), en tot strijd met de PRV (NNN-gebied). Het juridische beoordelingskader staat weergegeven in het volgende hoofdstuk.

Stap 4: Voorstellen van mitigerende maatregelen

In deze stap zijn maatregelen voorgesteld die de negatieve effecten voorkomen of zoveel mogelijk beperken.

Stap 5: Conclusie

In deze stap is bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde soorten doorgang kan vinden. Hierbij is rekening gehouden met de onder de Wet natuurbescherming vastgestelde criteria ten aanzien van onder andere de gunstige staat van instandhouding van de soort, eventuele alternatieven en bij wet genoemde belangen. Ook worden in deze stap eventuele soortgerichte vervolgonderzoeken aanbevolen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de kaders van de voor deze toetsing relevante wet- en regelgeving beknopt toegelicht. Het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden worden toegelicht in hoofdstuk 3. De beschermde natuurwaarden die in het plangebied verwacht mogen worden en de relatie van het plangebied daarmee worden in hoofdstuk 4 beschreven. Of er sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden wordt afgewogen in hoofdstuk 5. Hierna is er in hoofdstuk 6 oog voor eventueel noodzakelijke mitigerende maatregelen of aanvullende onderzoeken en worden de conclusies van quickscan flora en fauna benoemd. In hoofdstuk 7 wordt een nee, tenzij-toetsing uitgevoerd waarbij wordt gekeken of de herinrichting van het kruispunt leidt tot effecten op het Nationaal Natuurnetwerk.

2 Juridisch en beleidsmatig kader

2.1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt sindsdien de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet, en de Boswet. De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen over de jacht en over houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wet natuurbescherming in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wet natuurbescherming sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet.

De uitwerking van de wet is vastgelegd in de Regeling Natuurbescherming en het Besluit Natuurbescherming. De Provincie Noord-Holland, waar dit project plaatsvindt, heeft op 22 september 2017 de Beleidsregel natuurbescherming vastgesteld.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden). Deze hoofdstukken worden hieronder nader toegelicht, waarna wordt ingegaan op het bevoegd gezag voor dit project.

2.2 Gebiedsbescherming

In het kader van gebiedsbescherming voorziet het Rijk in een Nationale Natuurvisie, waarin kaders en ambities op nationaal niveau zijn geschetst. Genoemde kaders en ambities worden door de afzonderlijke provincies doorvertaald naar een Provinciale Natuurvisie. Deze heeft als doel om de landelijke staat van instandhouding van gebieden en soorten te realiseren, instandhouding van het Natuurnetwerk Nederland op eigen grondgebied te waarborgen en (als een provincie dat wil) beleid vast te leggen ten aanzien van bijzondere provinciale natuurgebieden. Tot slot dienen landschap en cultuurhistorie ook een integraal onderdeel van de Provinciale Natuurvisie te zijn.

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk via de Wet natuurbescherming voor Natura 2000-gebieden via een planologisch beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland, de voormalige EHS (hierna: NNN). Hieronder worden beiden beknopt toegelicht.

Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Deze gebieden staan bekend als Natura 2000-gebieden. Naast beschermde Natura 2000-gebieden was er vroeger ook sprake van Beschermde Natuurmonumenten. Deze zijn niet meer als zodanig beschermd en zijn, indien zij niet zijn opgenomen in een Natura 2000-gebied, al dan niet onder het NNN geschaard en als zodanig planologisch beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld), te voorkomen, bepaalt de Wnb dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op opstandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In Aanwijzingsbesluiten wordt door het Ministerie van

Economische Zaken de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Economische Zaken (Ministerie van Economische Zaken).

Let wel, niet alleen activiteiten binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst dienen te worden in het kader van de Wnb.

Stikstofdepositie

Tot 29 mei 2019 was de omgang met emissie van stikstof in de Wet natuurbescherming geregeld via het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Raad van State stelt echter dat de Passende Beoordeling van het PAS niet de vereiste motivering bevat om depositieruimte uit te geven voor toestemmingsbesluiten en om activiteiten toe te staan zonder toestemmingsbesluit. Voor activiteiten die eerder zijn toegestaan op grond van de grenswaarde-, drempelwaarde of afstandsgrenswaarde zal alsnog een toestemmingsbesluit op grond van de Habitatrichtlijn nodig zijn. In feite betekent dit dat vooralsnog uitgegaan moet worden van het wettelijk kader zoals deze was voor de inwerkingtreding van het PAS (1 juli 2015). Daarmee dient iedere toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige natuurwaarden, waarvoor binnen Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, te worden uitgelegd als een significant negatief effect, tenzij uit een gebied specifieke ecologische beoordeling blijkt dat dit niet het geval is. Er kan ook geen gebruik meer worden gemaakt van de drempelwaarde zoals was vastgesteld in het PAS van 0,05 mol/ha/jaar.

Natuurnetwerk Nederland

Met het oog op het eerste lid, art. 1.12 Wnb draagt de provincie Noord-Holland zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN). De provincie wijst daartoe gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Het NNN heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Hierdoor kunnen planten en dieren zich gemakkelijker verspreiden en zijn gebieden beter bestand tegen klimatologische veranderingen en negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden is bovendien een grotere soortendiversiteit te verwachten.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden gelegen buiten het NNN aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische

kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als “bijzondere provinciale natuurgebieden” en “bijzondere provinciale landschappen”.

Binnen het NNN zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn.

In geval van negatieve effecten op gebieden die onder het NNN vallen, geldt een compensatieplicht voor directe negatieve effecten binnen de begrenzing van het NNN. Daarnaast dient binnen een aantal provincies ook externe effecten beoordeeld te worden. De compensatieplicht verloopt conform de Uitvoeringsregeling Natuurcompensatie van de provincie Noord-Holland.

2.3 Soortbescherming

2.3.1 Beschermingsregimes

De Wet natuurbescherming kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1)

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2)

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.

Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3)

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

2.3.2 Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien op de ‘nationale’ andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Tabel 2-1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2.3.3 Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Onder de Wet natuurbescherming zal voor deze soorten een ontheffingsplicht gaan gelden, behalve als het bevoegd gezag, de provincie of het ministerie van EZ, door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit. De bevoegdheid voor het verlenen van een ontheffing of vrijstelling wordt overgeheveld naar de provincie¹.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van EZ een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen middels een verordening. Provincie Noord-Holland heeft op 7 december 2016 de provinciale verordening en vrijstelling vastgesteld. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën (voor een overzicht van vrijgestelde soorten zie bijlage 1).

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat eenieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving (LNV, 1998). Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

¹ Met uitzondering van aantal in art 1.3 van de Wet natuurbescherming genoemde projecten (van nationaal belang)

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Opzettelijkheid

In de wet natuurbescherming is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen²: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

Wezenlijke invloed

Met de term ‘wezenlijke invloed’ wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort (zie voorbeelden). Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Voor de ‘andere soorten’ van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van EZ een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen middels een verordening. Provincie Noord-Holland heeft op 7 december 2016 de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Noord-Holland en vrijgestelde soorten vastgesteld. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën. Deze soorten stonden voorheen op tabel 1 van de Flora- en faunawet (voor een overzicht van vrijgestelde soorten zie bijlage 1).

2.4 Bescherming van bossen

De voormalige Boswet is grotendeels overgenomen in hoofdstuk 5 van de Wnb. Bij de kap van ten minste 10 are of meer dan 20 bomen is een kapmelding verplicht. Een kapmelding wordt ingediend bij de provincie Zuid-Holland.

De Wet natuurbescherming hanteert het principe van 1-op-1 compensatie, beter bekend als de herplantplicht. Kap van bos en bomen in beschermde natuurgebieden als onderdeel van het NNN dienen mogelijk extra gecompenseerd te worden conform provinciale beleidsregels.

² EHvJ zaak C-103/00 en zaak C -221/04

Dunningswerkzaamheden in het kader van natuurbeheer of boskap ten behoeve van realisatie instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied zijn in beginsel vrijgesteld van herplantplicht, maar dienen wel gemeld te worden. Verder zijn bijvoorbeeld fruitboomgaarden, lijnvormige beplantingen van wilgen of populieren, kerstbomen en houtopstanden op erven en tuinen vrijgesteld van bescherming. De desbetreffende kapwerkzaamheden hoeven daarom niet gemeld worden in het kader van de Wnb.

Overigens is het mogelijk dat de provincie Noord-Holland een kapverbod instelt, bijvoorbeeld ten behoeve van bescherming van natuur- en landschapswaarden, voor de duur van telkens maximaal 5 jaar per besluit.

2.5 Bevoegd gezag

De provincies zijn het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wet natuurbescherming. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van EZ bevoegd gezag (art. 1.3, lid 5). Dit betreffen handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen Tracéwet, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, activiteiten Koninklijk Huis, etc.

3 Plangebied en voorgenomen ingreep

3.1 Plangebied

Het plangebied wordt gevormd door de kruising N525 met de Westerheide/Oude Postweg in Laren, gemeente Laren, provincie Noord-Holland. De kruising is gelegen aan de rand van de bebouwde kom van Laren. In Figuur 3-1 is de ligging van de kruising weergegeven.

Figuur 3-1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Cyclomedia.

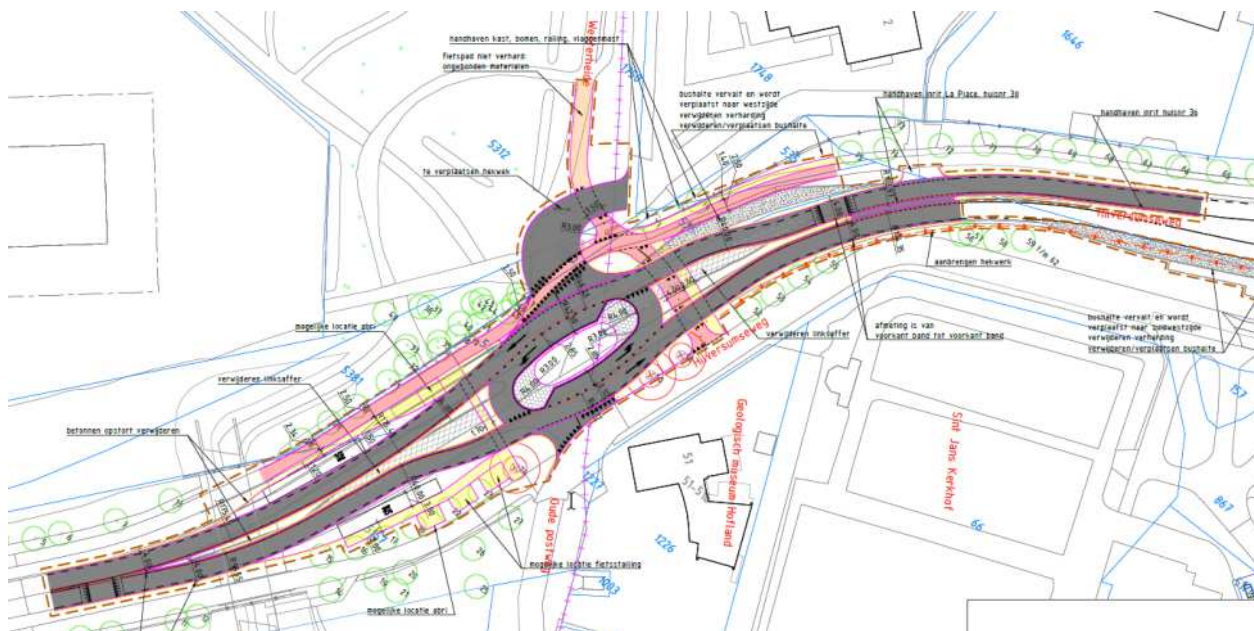
Ten noorden van het plangebied ligt de kern van Laren met direct grenzend aan de kruising een restaurant. Aan de westzijde van het plangebied ligt een bosstrook met daarachter de Westerheide. In het oosten grenst het plangebied aan een begraafplaats en in het zuiden aan een bosgebied. In figuur 3-2 is een impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 3-2: Korte impressie van het plangebied. Van linksboven naar rechtsonder: De N525 ten zuiden van de kruising kijkend in noordoostelijke richting, het eikenbosje aan de zuidwestzijde van de kruising, de kruising gezien vanaf de inrit van La Place en de kruising gezien van de Oude Postweg. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2018.

3.2 Geplande werkzaamheden

De start van de werkzaamheden staat gepland voor het najaar van 2019 en deze hebben een doorlooptijd van ca. 6 maanden. Er wordt een gelijkvloerse oversteek voor langzaam verkeer gerealiseerd op het kruispunt. Hierbij worden snelheidsremmers aangebracht, de bushaltes verplaatst, delen van het fietspad verbreed en afscheidingen van in- en uitritten verplaatst. Om dit alles te kunnen realiseren zijn grondverzet-, bestratings- en asfalteerwerkzaamheden voorzien. Als gevolg van het verbreden van de fietspaden sneuvelen er 3 bomen. In figuur 3-3 is de voorgenomen herinrichting weergegeven, samen met de te kappen bomen.

Figuur 3-3: Overzicht van de geplande herinrichting van de kruising Westerheide/Oude Postweg met de N525 met de te kappen bomen (rood omcirkeld met rode kruizen).

4 Natura 2000

4.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000

Het plangebied ligt in de nabijheid van meerdere Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde gebied wordt gevormd door het Natura 2000-gebied Naardermeer, op ca. 5,5 km afstand. Dit gebied is aangewezen als Habitatrichtlijngebied (HRL) en Vogelrichtlijngebied (VRL). Andere nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn Eemmeer & Gooimeer Zuidoever (VRL) op 5,8 km afstand, Oostelijke Vechtplassen (HRL + VRL) op 6,3 km afstand en Markermeer & IJmeer (HRL + VRL) op ca. 10,0 km afstand. In onderstaande afbeelding is de ligging van het plangebied ten opzichte van de omringende Natura 2000-gebieden weergegeven.

Figuur 4-1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Bron: synbiosys.alterra.nl. Bewerking: RHDHV, 2018.

In de navolgende paragraaf is een korte gebiedsbeschrijving en een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied gegeven.

4.2 Naardermeer

4.2.1 Gebiedsbeschrijving

Het Naardermeer is een natuurlijk meer dat op de overgang van de hoge zandgronden van het Gooi naar het (veen-)poldergebied van West-Nederland ligt. Het stond via de Vecht in open verbinding met de Zuiderzee en werd samen met zijn omgeving geteisterd door storm en vloed. Aan het eind van de 14de eeuw werd daarom het Naardermeer afgedamd en de verbinding met de Zuiderzee verbroken. Sindsdien heeft men tweemaal geprobeerd het meer droog te leggen, maar na korte tijd heeft men het toch weer laten onderlopen. De waterhuishouding van het meer wordt gevoed door neerslag en kwelwater uit het Gooi. Het is het oudste Nederlandse natuurreservaat, waarin, naast watervegetaties en verlandingszones, ook zich natuurlijk en vrijwel ongestoord ontwikkelende broekbossen voorkomen.

Sinds 1984 worden maatregelen genomen om het inlaatwater te zuiveren. Mede als gevolg hiervan hebben kranswiervegetaties zich hersteld. Recentelijk zijn vernattingsmaatregelen in de graslanden rondom het Naardermeer genomen, waardoor de waterhuishouding verbeterd is. In de wateren met weinig golfslag groeien drijvende waterplanten al dan niet verankerd in de waterbodem. Deze begroeiingen bestaan in het gebied grotendeels uit grote fonteinkruiden. In de kleinere watergangen komen met kleine oppervlakte krabbescheerbegroeiingen voor. Bij verdergaande successie gaan de veenmosrietlanden en trilvenen over in drogere en zuurdere vegetatietypen die behoren tot moerasheide of veenbos. Een aanzienlijk deel van het gebied bestaat uit deze vegetatietypen. In het Laegieskampje, aan de zuidrand van het gebied, komt blauwgrasland voor.

4.2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

Het Natura 2000-gebied Naardermeer is aangewezen voor een aantal habitattypen, -soorten en (niet-)broedvogelsoorten. In de onderstaande Tabel 4-1 staan de instandhoudingsdoelstellingen van het Naardermeer weergegeven.

Tabel 4-1: Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Naardermeer.

Natuurwaarden		Doelstelling		
		Oppervlakte	Kwaliteit	Populatie
Habitattypen				
H3130	Zwakgebufferde vennen	=	=	
H3140	Kranswierwateren	=	=	
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	=	
H4010B	Vochtige heiden (laagveengebied)	=	=	
H6410	Blauwgrasland	>	>	
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=	
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	=	=	
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	>	>	
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	=	=	
H91D0	Hoogveenbossen	=	>	
Habitatsoorten				
H1016	Zeggekorfslak	=	=	=

Natuurwaarden		Doelstelling		
		Oppervlakte	Kwaliteit	Populatie
H1082	Gestreepte waterroofkever	>	>	>
H1134	Bittervoorn	=	=	=
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=
H1903	Groenknolorchis	=	=	=
H4056	Platte schijfhoren	=	=	=
Broedvogelsoorten				
A107	Aalscholver	=	=	1800
A029	Purperreiger	=	=	60
A197	Zwarte stern	>	>	35
A292	Snor	=	=	30
A298	Grote karekiet	>	>	10
Niet-broedvogels				
A041	Kolgans	=	=	behoud
A043	Grauwe gans	=	=	behoud

Gezien de afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied Naardermeer kan op voorhand worden uitgesloten dat aangewezen habitattypen of habitatsoorten voorkomen binnen de grenzen van het plangebied.

4.3 Effectbeoordeling Natura 2000

In deze paragraaf worden de mogelijke effecten van de voorgenomen activiteiten beschreven op de instandhoudingsdoelstellingen (Natura 2000). Effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Permanente effecten kunnen een gevolg zijn van de uitvoering van de werkzaamheden en daarnaast ook van gebruik van het gebied na afronding.

Bij de uitvoering van het project worden diverse werkzaamheden uitgevoerd en machines en materieel ingezet. Tijdens de werkzaamheden kunnen de volgende storingsfactoren optreden:

- geluidsproductie door materieel;
- lichtuitstraling door materieel en bouwlampen;
- optische effecten door rijdend materieel, beweging van materialen en mensen;
- stikstofdepositie op verzurings- en/of vermistings-gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten;
- vergraven van het terrein.

Veel van deze factoren kunnen dieren belemmeren in het foerageren en rusten, wat nadelig is voor onder andere de energiebalans en de ongestoorde voortplanting. Daarnaast kan de afschrikkende werking ertoe leiden dat verblijfplaatsen worden verlaten of juist niet worden bereikt. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld eieren onvoldoende bebroed worden of jongen onvoldoende gevoed of beschermd worden en daardoor sterven.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft het gebied Naardermeer. Dit Natura 2000-gebied ligt op circa 5,5 km afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand van het plangebied. De verstoringfactoren, uitgezonderd stikstofdepositie, reiken gezien de ruime afstand van de projectlocatie tot Natura 2000-gebieden en tussenliggende elementen als bosgebieden en bebouwing minder ver waardoor effecten zijn uit te sluiten.

Tijdens de aanlegfase zal door inzet van materieel en de omleidingsroute van het doorgaande verkeer sprake zijn van een tijdelijke toename van stikstofdepositie. In welke mate en wat de ecologische gevolgen hiervan zijn wordt nog nader onderzocht. Zo nodig wordt hiervoor een Wnb-vergunningprocedure gestart.

In de gebruiksfase is er geen sprake van een toename van stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De aanpassing van de kruising heeft geen aantrekkende werking op gemotoriseerd verkeer waardoor emissies niet toenemen.

4.4 Conclusie

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Naardermeer op ruim 5 km afstand. Over deze afstand kan alleen stikstofdepositie een negatief effect veroorzaken. Andere storingsfactoren zijn uitgesloten.

In de aanlegfase zal door inzet van materieel en de omleidingsroute van het doorgaande verkeer sprake zijn van een tijdelijke toename van stikstofdepositie. In welke mate en wat de ecologische gevolgen hiervan zijn wordt nog nader onderzocht. Zo nodig wordt hiervoor een Wnb-vergunningprocedure gestart.

In de gebruiksfase is er geen sprake van een toename van stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De aanpassing van de kruising heeft geen aantrekkende werking op gemotoriseerd verkeer waardoor emissies niet toenemen.

5 Voorkomen beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt uitgewerkt welke beschermde soorten kunnen voorkomen in of direct nabij het plangebied. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende beschermingscategorieën die de Wet natuurbescherming kent: de zogenaamde soorten van art. 3.1, art. 3.5 en art. 3.10 en daarnaast art. 1.11.

- Art. 3.1: bescherming van vogels die onder de Vogelrichtlijn vallen – dit zijn alle inheemse vogels;
- Art. 3.5: bescherming van dieren en planten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het verdrag van Bern, of bijlage I van het verdrag van Bonn – ook wel ‘strikt beschermde soorten genoemd’;
- Art. 3.10: Bescherming van soorten die worden genoemd in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming - dit zijn deels meer algemene soorten die enkel nationaal beschermd worden en geen bescherming genieten onder Europese regelgeving.
- Algemene zorgplicht zoals verwoord in artikel 1.11.

Binnen voorliggende rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming. Voor elke soort(groep) wordt geconcludeerd of zij in of direct nabij het plangebied voor kan komen en of zij effecten kan ondervinden van de voorgenoemde werkzaamheden.

5.1 Resultaten bureaustudie en veldbezoek

5.1.1 Vaatplanten

Uit de gegevens van het NDFF blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied akkerdoornzaad, dennenorthis en roggelelie zijn aangetroffen. Alle soorten zijn beschermd onder art. 3.10 van de Wnb. Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemeen voorkomende soorten als smalle weegbree, grote brandnetel, braam, duizendblad, hazenpootje, harig wilgenroosje, brem, lijsterbes, Amerikaanse vogelkers en klimop aangetroffen. Deze soorten zijn indicatief voor een voedselrijk milieu. Het is niet te verwachten dat op deze standplaatsen beschermde plantensoorten voorkomen.

Akkerdoornzaad

Akkerdoornzaad is een zeer zeldzame soort van zonnige, warme en open plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, kalkrijke kleigrond. De soort groeit vooral op begraasde zee- en rivierdijken, waterkanten, puinhellingen en graanakkers. Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor akkerdoornzaad. Gezien het grotendeels verharde of anders voedselrijke karakter van het plangebied is het voorkomen van akkerdoornzaad uitgesloten.

Dennenorthis

Dennenorthis is een zeldzame soort van beschaduwde, droge tot iets vochtige, voedsel- en stikstofarme, meestal zure zand- en lemige grond. De soort groeit vooral in naaldbossen, op de overgang van naald- naar loofbos, berkenbos en onder kraaiheide. Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor dennenorthis. Gezien het grotendeels verharde of anders voedselrijke karakter van het plangebied is het voorkomen van dennenorthis uitgesloten.

Roggelelie

Roggelelie komt voor op zonnige tot half beschaduwde plaatsen op matig vochtige, matig voedselrijke tot voedselrijke, goede doorlatende, zwak zure, over het algemeen kalkarme grond (zand, löss en stenige plaatsen). De soort wordt overwegend aangetroffen op akkers (roggeakkers en akkerranden), bossen (open plekken), bosranden, struwelen ruigten en rivierduinen. Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop

aanwezig voor roggelelie. Gezien het grotendeels verharde of anders voedselrijke karakter van het plangebied is het voorkomen van roggelelie uitgesloten.

Conclusie

Er zijn geen beschermde vaatplantsoorten aangetroffen. Gezien het ontbreken van geschikt biotoop is het voorkomen van beschermde vaatplanten uitgesloten.

5.1.2 Grondgebonden zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens van het NDFF blijkt dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van boommarter, bunzing, das, eekhoorn, hermelijn en wezel. Daarnaast komen er meerdere algemeen voorkomende zoogdiersoorten voor. Binnen en direct rondom het plangebied zijn meerdere ruigtes en grazige wegbermen aanwezig. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen en (spits)muizen niet uit te sluiten. Voor (spits)muizen, beschermd onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming, geldt binnen de provincie Noord-Holland een algemene vrijstelling voor het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Voor kleine marterachtigen is geen vrijstelling verleend.

Boommarter

De boommarter komt voor in zowel loof- als gemengd bos, van verschillende leeftijden. De rustplaats van de boommarter bestaat vaak uit een boomholte, een konijn- of vossenhol, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak aangetroffen in oude spechtengaten, eekhoornholen of inrottingsgaten. Tijdens het veldbezoek zijn in enkele beukenbomen oude spechtengaten en inrottingsgaten aangetroffen. Het betreft hier een solitaire bomenrij direct langs de N525, ten noordoosten van de kruising. De omgeving van deze bomen is nauwkeurig geïnspecteerd op sporen van boommarters (prooiresten, pootafdrukken, latrines), deze zijn echter niet aangetroffen. De locatie van de bomenrij is vanwege de hoge mate van verstoring door verkeer en mensen ook vrij ongeschikt voor de boommarter. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de boommarter wordt om deze reden uitgesloten.

Bunzing

De bunzing komt voor in een grote verscheidenheid aan landschapstypen. De voorkeur gaat echter uit naar kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de directe omgeving. Geschikt leefgebied kan bestaan uit droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden. De soort komt daarnaast ook voor in vrij open terreinen als weidegebieden met sloten (www.zoogdiervereniging.nl).

De bunzing maakt zijn schuilplaats in oude hopen van o.a. konijnen en mollen. Ook steenhopen, houtmijten, holle bomen en ruimtes onder boomwortels kunnen gebruikt worden als schuilplaats. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen aangetroffen van de bunzing. Aan de zuidoostzijde van het plangebied zijn wel meerdere ruigtes aanwezig. Deze ruigtes zijn nauwkeurig onderzocht. Er zijn echter geen konijnenholen, holten onder boomwortels, holle bomen of andere potentiële verblijfplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de bunzing wordt uitgesloten.

Das

De das leeft in verschillende typen biotopen maar heeft een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Het leefgebied moet voldoende dekking en een groot voedselaanbod bieden en daarnaast weinig verstoring kennen. Ook moet de bodem geschikt zijn om in te graven. Dassen maken hun grote en opvallende hopen vaak op droge en zandige plaatsen. Ze maken daarnaast gebruik van vaste looproutes welke worden gemarkeerd met uitwerpselen.

De das is in 2013 viermaal waargenomen in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen (burchten, mestputjes, snuitputjes, pootafdrukken, uitwerpselen of haren) aangetroffen van

dassen. Het plangebied is grotendeels open en verhard terrein en daarmee ongeschikt voor de das. Daarnaast is het gelegen tegen de bebouwde kom van Laren, waardoor er in grote mate reeds sprake is van verstoring. Navraag door Muldernatuurlijk wijst uit dat het voorkomen van dassen op en in de buurt van de Wester- en Zuiderheide niet bekend is. Wel is er een kleine burcht aanwezig op ca. 1,5 km afstand van het plangebied. Op basis van deze uitspraak heeft de provincie geconcludeerd dat de aanwezigheid van de das binnen het plangebied is uit te sluiten.

Wel is het mogelijk dat de das gebruik maakt van de fietstunnel als migratieroute tussen de Westerheide en Zuiderheide (mededeling provincie Noord-Holland). De fietstunnel wordt relatief weinig gebruikt en kent daarmee een relatief lage verstoringgraad. De aanwezigheid van de das in de onmiddellijke omgeving van het plangebied is daarmee niet uitgesloten.

Hermelijn

De hermelijn komt in vrijwel alle habitats voor, van open gebied tot bossen, houtwallen, duinen, akkers en, vochtig terrein. Voorwaarde is de aanwezigheid van voldoende dekking. De soort leeft in een hol, meestal een oud mollennest of konijnenhol en verplaatst zich meestal langs lijnvormige elementen die dekking bieden, zoals heggen, muurtjes, oeverlijnen, etc. Ook maakt hij hierbij geregeld gebruik van holen van andere dieren. Een hol of gang moet een doorsnede hebben van vijf centimeter.

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de hermelijn aangetroffen. Binnen en direct rondom het plangebied zijn wel meerdere ruigtes aanwezig. Deze ruigtes zijn nauwkeurig onderzocht. Er zijn echter geen konijnenholen, holten onder boomwortels of andere potentiële verblijfplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de hermelijn wordt uitgesloten.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos. De soort komt ook voor in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Wanneer er voldoende voedsel en nestgelegenheid beschikbaar is, komt de soort ook voor in bebouwd gebied. De eekhoorn heeft een voorkeur voor oudere bossen omdat deze meer voedsel en nestgelegenheid bieden. De eekhoorn bouwt binnen een territorium meerdere takkennesten, bij voorkeur in dennen en sparren. Daarnaast maken ze ook wel gebruik van boomholten om hun jongen groot te brengen.

De bomen binnen het plangebied zijn nauwkeurig geïnspecteerd op het voorkomen van takkennesten van de eekhoorn. Deze zijn niet aangetroffen. Wel zijn er enkele spechtengaten en inrottingsholten waargenomen. Het betreft hier een solitaire bomenrij direct langs de N525, ten noordoosten van de kruising (zie ook Figuur 5-1).

: *Potentiële verblijfplaatsen voor eekhoorn (gele ster) en wezel (groene driehoek).*

De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn binnen het plangebied is daardoor niet op voorhand uitgesloten. Mogelijk vormen ook de eiken en beuken binnen het plangebied onderdeel van het foerageergebied van de eekhoorn. In dat geval betreft het echter marginaal foerageergebied.

Wezel

De wezel heeft een voorkeur voor open, droog natuur- en cultuurlandschap. De soort kan echter in veel verschillende biotopen worden aangetroffen, zoals bossen, duinen en wei- en akkerlanden. De wezel heeft veel behoefte aan dekking, in de vorm van bijv. bosschages, houtstapels of heggen. Ook worden oude holen van muizen, ratten en konijnen gebruikt als verblijfplaats (www.zoogdiervereniging.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de wezel aangetroffen. Binnen het plangebied zijn wel meerdere ruigtes en muizenholen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen

van de wezel niet op voorhand kan worden uitgesloten. Deze potentiële verblijfplaatsen bevinden zich aan de zuidoostzijde van de kruising Westerheide/Oude Postweg met N525 (zie ook figuur 5-1).

Conclusie

Mogelijk komen binnen en in de directe omgeving van het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen voor van eekhoorn en wezel. Ook fungeert een deel van het plangebied mogelijk als marginaal foerageergebied voor de eekhoorn.

5.1.3 Vleermuizen

Uit de NDFF blijkt dat in het verleden de Brandt's vleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied. Alle vleermuizen zijn beschermd op basis van bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen verblijven 's zomers in een zomerverblijfplaats of kraamkolonie, 's winters zoeken ze een winterverblijfplaats op. Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de ruige dwergvleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen. Er wordt onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven; deze zijn de belangrijkste voor de levenscyclus en populaties van vleermuizen.

Door het ontbreken van gebouwen binnen het plangebied is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten uit te sluiten. Direct rondom staan wel enkele gebouwen waar eventueel verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis of gewone grootoorvleermuis in zouden kunnen zitten: het restaurant La Place en het museum Hofland. Wel is een groot aantal bomen aanwezig (overwegend beuken en zomereiken) binnen de grenzen van het plangebied. In enkele beuken zijn inrottingsgaten en spechtenholen aanwezig. Deze holten kunnen geschikt zijn als verblijfplaats. Veel soorten maken hier gebruik van, waaronder ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Figuur 5-1: Links: Een inrottingsholte. Rechts: Een spechtengat. Beide bomen staan in een solitaire bomenrij ten noordoosten van de kruising. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2018.

Bijna alle vleermuissoorten maken gebruik van lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied, of tussen zomer- en winterverblijven. Dit zijn vaak bomenrijen, maar soms ook watergangen, oevers, dijken, hoge taluds e.d.. Binnen het plangebied zijn meerdere bomen aanwezig die onderdeel zijn van een bomenrij en als zodanig onderdeel kunnen zijn van een vaste vliegroute voor

vleermuizen. Mogelijk gebruiken enkele algemenere soorten als de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis daarnaast delen van het plangebied als foerageergebied.

Conclusie

Brandt's vleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis worden verwacht in het plangebied. Ook kunnen er vaste rust- en verblijfplaatsen van met name ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis in het plangebied aanwezig zijn. Gebouwbewonende soorten als de gewone dwergvleermuis hebben geen verblijfplaatsen in het plangebied.

5.1.4 Broedvogels

Van de broedvogelsoorten worden algemene soorten waaronder koolmees, boomklever, merel, ekster, gaai en houtduif verwacht in het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn exemplaren van koolmees en boomklever waargenomen. Nesten van deze soorten zijn alleen jaarrond beschermd indien in de directe omgeving van het nest geen alternatieve nestlocaties aanwezig zijn. Gezien de bosrijke omgeving is duidelijk dat in de omgeving voldoende alternatieve nestlocaties in de vorm van boomholtes aanwezig zijn. Alle waargenomen soorten kunnen in de directe omgeving van het plangebied tot broeden komen.

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van grote, mogelijk jaarrond beschermde nesten van roofvogelsoorten. Er zijn geen grote nesten aangetroffen.

Conclusie

Er komen verschillende algemene vogelsoorten voor in het plangebied. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten.

5.1.5 Reptielen en amfibieën

Uit de literatuur en de NDFF zijn waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis, zandhagedis en ringslang. De zandhagedis is beschermd onder art. 3.5 Wnb, de overige genoemde soorten zijn beschermd onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Gezien de aanwezige habitats kan de aanwezigheid van algemeen voorkomende soorten als gewone pad en bruine kikker in het plangebied niet worden uitgesloten. Deze soorten zijn beschermd onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten geldt in de provincie Noord-Holland echter een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis heeft een voorkeur voor begroeide en relatief vochtige gebieden als graslanden, natte weiden, droge delen van moerassen en hoog- en laagveen. De soort wordt echter ook aangetroffen in drogere omgevingen als duinen, spoor- en wegbermen, open bossen en bosranden, hagen en houtwallen. Een belangrijke voorwaarde is de aanwezigheid van open gebieden waar de levendbarende hagedis kan zonnen. Deze open gebieden moeten in de directe nabijheid van dekkingmogelijkheden liggen, om zo beschermd te zijn tegen uitdrijving en predatie.

Binnen het plangebied zijn voldoende dekking en zonnige plekken aanwezig. Het gebied is echter te droog om te kunnen fungeren als leefgebied voor levendbarende hagedis. Watergangen, vennen en vochtige heide ontbreken. Hierdoor wordt de aanwezigheid van de levendbarende hagedis uitgesloten.

Zandhagedis

De zandhagedis komt vooral voor in duin- en heidegebieden. In het binnenland en in de kalkarme duinen wordt hij vooral aangetroffen in droge struikheideterreinen. Binnen het plangebied is geen geschikt leefgebied aanwezig. Waarschijnlijk hebben de waarnemingen betrekking op de nabijgelegen Westerheide waar geschikt leefgebied aanwezig is. De aanwezigheid van de zandhagedis binnen het plangebied is uitgesloten.

Ringslang

De ringslang is een soort welke voor kan komen in meer verstoorde gebieden (waaronder stedelijk gebied). De soort is met name te vinden in nattere gebieden met een natuurlijke oeverzone. Als voortplantingslocatie maakt de ringslang gebruik van broeihopen. Binnen het plangebied zijn geen broeihopen, watergangen, oeverzones of natte delen aanwezig. Hierdoor is de aanwezigheid van de ringslang uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde reptielen en amfibieën is uit te sluiten.

5.1.6 Vissen

Uit het NDFF zijn geen waarnemingen bekend van strikt beschermde vissoorten. Er is maar een beperkt aantal zoetwatervissoorten beschermd onder de Wet natuurbescherming. Gezien het ontbreken van open wateren is de aanwezigheid van beschermde vissoorten op voorhand uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde vissoorten binnen het plangebied is uitgesloten.

5.1.7 Ongewervelde dieren

Uit het NDFF zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelde diersoorten. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelde dieren waargenomen. Op basis van de aanwezige biotopen en de afwezigheid van schrale bloemrijke graslanden, vennen en poelen ligt het voorkomen van onder de Wnb beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden niet voor de hand.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde ongewervelden binnen het plangebied is uitgesloten.

5.1.8 Conclusies

In tabel 5-1 staat weergegeven welke soorten mogelijk kunnen voorkomen in het plangebied. Soorten die zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en waarvoor een algemene vrijstelling voor het verstoren of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt in de Provincie Noord-Holland zijn niet opgenomen.

Tabel 5-1: Mogelijk voorkomende beschermde soorten in of nabij het plangebied, op basis van beschikbare verspreidingsinformatie en veldbezoek.

Soortgroep	Mogelijk aanwezig	Mogelijk voorkomende soorten	Bescherming onder Wnb
Vaatplanten	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren	Ja	Das, eekhoorn, wezel	Art. 3.10
Vleermuizen	Ja	Brandvleermuis, franjestaart, gewone dwerg-vleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en watervleermuis	Art. 3.5
Vogels	Ja	Algemeen voorkomende soorten als zwarte kraai, vink, boomklever, merel en houtduif	Art. 3.1
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Reptielen en amfibieën	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vissen	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Ongewervelde soorten	Nee	N.v.t.	N.v.t.

In het hierna volgende hoofdstuk worden de mogelijke effecten van de voorgenomen plannen beschreven op de beschermde soorten die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van het project. De soorten en soortgroepen waarvan het voorkomen is uitgesloten worden niet verder behandeld in deze rapportage.

5.2 Effectbepaling en beoordeling

Effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke effecten (treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden) en permanente effecten (treden op als gevolg van gebruik van het gebied na afronding en van permanente veranderingen in de omgeving).

5.2.1 Tijdelijke effecten

Tijdens de werkzaamheden kunnen de volgende tijdelijke, voor dieren relevante, verstoringsfactoren optreden:

- grondverzet en vernietigen van habitat door berijding met zwaar materieel;
- geluidverstoring door aanleg- en kapwerkzaamheden;
- optische effecten door langrijdend materieel en aanwezigheid van mensen;
- lichtverstoring: wanneer er gewerkt wordt voor of tijdens zonsopkomst en na zonsondergang worden mogelijk bouwlampen gebruikt en machines werken met lichten aan.

Veel van deze factoren kunnen dieren belemmeren in het foerageren en rusten, wat nadelig is voor onder andere de energiebalans en de ongestoorde voortplanting. Daarnaast kan de afschrikkende werking ertoe leiden dat verblijfplaatsen worden verlaten of juist niet worden bereikt. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld eieren onvoldoende bebroed worden of jongen onvoldoende gevoed of beschermd worden en daardoor sterven.

5.2.2 Permanente effecten

Met de verbreding van de weg en het deels verleggen van de fietspaden is het noodzakelijk dat drie bomen gekapt worden. Er is hierdoor mogelijk sprake van een afname van broedgebied van in bomen broedende

soorten zoals bijvoorbeeld houtduif en zwarte kraai. Daarnaast kan de kap leiden tot een afname van foerageergebied voor bijvoorbeeld eekhoorn.

Met het verleggen van de fietspaden en het verbreden van de weg verdwijnt daarnaast een deel van de bermen. Dit kan leiden tot een afname aan foerageergebied voor diverse diersoorten en mogelijk ook broedbiotoop van enkele zangvogels. Deze afname is echter dermate marginaal dat dit in geen geval leidt tot een noemenswaardig effect. Verlies van broedbiotoop is, voor vogelsoorten waarvan het nest niet jaarrond is beschermd, geen overtreding van de Wnb, mits dit buiten het broedseizoen gebeurt.

5.2.3 Grondgebonden zoogdieren

Tijdelijke effecten

De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van eekhoorn en wezel. In de directe omgeving van het plangebied, met name ten zuidoosten van de kruising (in het bosgebied en de heidevelden van de Westerheide), is echter voldoende alternatief en onverstoorde foerageergebied voor beide soorten voorhanden. Hierdoor leidt de verstoring niet tot wezenlijke effecten op eekhoorn of wezel.

Er is geen sprake van verstoring of vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen of migratieroutes van de das.

Permanente effecten

Met de werkzaamheden wordt een deel van de huidige wegbermen verhard. In de huidige situatie kunnen deze wegbermen fungeren als marginaal foerageergebied voor de das en wezel. Zij worden in de huidige situatie echter reeds verstoord door de aanwezigheid van gemotoriseerd verkeer en fietsverkeer dat zich dagelijks over de N525 beweegt. In de directe omgeving is voldoende alternatief en in de huidige situatie minder verstoord foerageergebied aanwezig. Het verlies van dit marginale foerageergebied is dus zeker geen aantasting van de functionaliteit van eventuele verblijfplaatsen van wezels in de omgeving.

De fietstunnel wordt mogelijk minder gebruikt in de avonduren, vanwege de nieuwe oversteekmogelijkheid voor fietsers. De das zou dan minder verstoring ondervinden bij het passeren van de tunnel. Negatieve effecten in de gebruiksfase zijn hoe dan ook uitgesloten, zo lang de fietstunnel open blijft.

In de wegbermen zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor de das en wezel aangetroffen. Potentiële verblijfplaatsen van de wezel zijn aanwezig in de bosrand ten zuidoosten van de kruising. Met de voorgenomen werkzaamheden wordt deze bosrand ongemoeid gelaten waardoor er geen potentiële verblijfplaatsen verloren gaan.

In de wegbermen zijn o.a. ook beuken en zomereiken aanwezig. Met de herinrichting van het kruispunt gaan waarschijnlijk vier zomereiken en drie beuken verloren. Er is daarmee sprake van een verlies aan marginaal foerageergebied voor de eekhoorn. In de directe omgeving is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. De kap van de bomen leidt niet tot aantasting van essentieel leefgebied van de eekhoorn. Naast potentiële voedselbomen zijn er ook enkele potentiële verblijfplaatsen voor de eekhoorn aanwezig in de wegbermen. Deze holten bevattende bomen blijven bij de voorgenomen herinrichting van het kruispunt echter behouden. Hierdoor is geen sprake van vernietiging van potentiële verblijfplaatsen van de eekhoorn.

Conclusie

Negatieve effecten op foerageergebied van de wezel, de das en de eekhoorn zijn uitgesloten; ook gaan er geen verblijfplaatsen verloren.

5.2.4 Vleermuizen

Tijdelijke effecten

De effecten van de werkzaamheden zijn met name afhankelijk van het moment van uitvoering (periode in het jaar). Wanneer de werkzaamheden in het vleermuis-actieve seizoen (april t/m oktober) 's avonds en/of 's nachts worden uitgevoerd en daarbij kunstverlichting wordt toegepast, is verstoring van trekkende en foeragerende vleermuizen niet uit te sluiten. In de directe omgeving zijn verschillende velden, achtertuinen en parken voorhanden die kunnen fungeren als alternatief foerageergebied. Ook zijn er ruim voldoende alternatieve mogelijkheden voor langstrekkende dieren om hun verblijfplaatsen en foerageergebieden te bereiken. Eventuele verstoring van foeragerende of langsvliegende dieren is daarom geen aantasting van de functionaliteit van verblijfplaatsen.

Ook kan de inzet van kunstverlichting leiden tot verstoring van in bomen en nabijgelegen gebouwen aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen. Dit kan tevens een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb met zich meebrengen.

Permanente effecten

De bomen met potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen blijven bij de herinrichting van het kruispunt behouden. Er is geen sprake van aantasting of vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Mogelijk vormen de bomen binnen het plangebied onderdeel van een vaste vliegroute voor vleermuizen. Hoewel er enkele bomen gekapt worden, leidt dit niet tot aantasting van een vaste vliegroute. De te kappen bomen staan verspreid over het plangebied. Er blijven voldoende bomen over om de geleidende functie van de gekapte bomen over te nemen.

Conclusie

Negatieve effecten op trekroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn uit te sluiten. Tijdens de uitvoering is het mogelijk dat vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen en gebouwen – in of direct rondom het plangebied – worden verstoord. Er zou daarmee sprake kunnen zijn van een overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

5.2.5 Broedvogels

Tijdelijke effecten

Wanneer de werkzaamheden (gedeeltelijk) worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen broedende vogels worden verstoord en nesten worden vernietigd. Het broedseizoen valt voor veel soorten ongeveer binnen de periode maart tot diep in september, maar ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. Het vernietigen van nesten is een overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Permanente effecten

De kap van bomen en het uitvoeren van overige werkzaamheden kan leiden tot vernietiging van nesten. Ook kan de kap van bomen leiden tot een afname aan broedbiotoop voor bos- en struweelbroeders. In de directe omgeving is echter voldoende alternatief broedbiotoop aanwezig waardoor dit niet leidt tot negatieve effecten op lokale broedvogelpopulaties. Jaarrond beschermde nesten ontbreken waardoor een nader onderzoek niet noodzakelijk is.

Conclusie

Effecten op broedvogels zijn niet op voorhand uit te sluiten. Hiermee kan sprake zijn van een overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Voor het doden van vogels of het vernietigen van nesten, eieren en

jongen is geen ontheffing mogelijk. Er zijn geen soorten met jaarrond beschermde nesten in het plangebied aangetroffen. Nader onderzoek naar algemeen voorkomende broedvogels of soorten met jaarrond beschermde nesten is niet noodzakelijk.

5.2.6 Samenvatting

De navolgende tabel geeft weer voor welke beschermde soort(groep)en het te verwachten is dat, zonder mitigerende maatregelen, negatieve effecten zullen optreden. Ten aanzien van grondgebonden zoogdieren zijn negatieve effecten uitgesloten. Voor vleermuizen en broedvogels is dat niet op voorhand uitgesloten. In de laatste kolom staat het Wnb-artikel weergegeven waarvan verbodsbepalingen worden overtreden, als het negatieve effect optreedt.

Tabel 5-2: Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten van de Wnb in of nabij het plangebied.

Soortgroep	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect	Overtreding Wnb artikel
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en watervleermuis	Verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen	3.5, vierde lid
Broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten	Algemeen voorkomende soorten als zwarte kraai, vink, boomkruiper, merel en houtduif	Verstoren en vernietigen van nesten en verwonden en doden van eieren en jonge vogels	3.1, eerste en tweede lid

5.3 Mitigatie en aanvullend onderzoek

In deze paragraaf worden schade-beperkende maatregelen voorgesteld voor soorten waar negatieve effecten op te verwachten zijn. Daarnaast wordt beschreven of aanvullend onderzoek noodzakelijk is en in welke vorm dit dient te gebeuren.

Zorgplicht voor algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden kan een ecooloog het plangebied nalopen en eventueel aanwezige (niet-beschermd) amfibieën en grondgebonden zoogdieren oppakken of verjagen naar omringend terrein. Zodoende worden de dieren gespaard van de verkeersbewegingen van wagens en graafmachines.

Een mogelijke aanpak is de systematische aanpak: tijdens de uitvoer van de werkzaamheden dienen machines en mensen systematisch van de ene zijde van het plangebied naar de andere te werken. Dieren kunnen dan aan de “andere” kant wegvlugten. Deze aanpak zou nader uitgewerkt moeten worden, omdat dan bekeken moet worden welke werkrichting realistisch is vanuit de uitvoeringspraktijk en tevens zorgt voor vluchtkansen voor fauna.

Vleermuizen

Om het verstoren van de mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen en gebouwen (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen zijn de volgende maatregelen nodig:

- 's Nachts geen bouwlampen op het terrein laten branden.
- Bij werkzaamheden in de schemering en avonduren in het zomerseizoen (maart – begin november) waarbij verlichting gevoerd moet worden, moeten de lampen zodanig geplaatst worden dat er zo weinig mogelijk verstrooiing naar buiten (buiten het werkgebied) of boven is (op lage palen, naar beneden gerichte armaturen). Bovendien is het wenselijk om geen fel licht te gebruiken, liefst zacht amberkleurig licht (zie
- Figuur 5-2). Hieraan blijken vleermuizen zich het minst te storen.
- Bij uitvoering van werkzaamheden in de avond en/of nacht in de periode december t/m maart is verstoring van vleermuizen op voorhand uitgesloten, omdat ze dan in winterslaap zijn.

Figuur 5-2: Vleermuisvriendelijke verlichting, gedempt oranje licht, aangepaste armaturen zonder lichtverstrooiing en toepassen op korte palen.

Broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten

Ontheffing voor verstoring van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van verstoring of vernietiging van broedgevallen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels is te voorkomen door:

- buiten het broedseizoen te werken, *of*;
- te zorgen dat buiten de verstoringafstand van de broedgevallen gewerkt wordt, *en/of*;
- voorafgaand aan het broedseizoen het broedbiotoop voor vogels ongeschikt te maken (bijvoorbeeld struiken en bomen rooien) en (gedurende het broedseizoen) te houden, *en/of*;

- de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen kan worden. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringssafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringssafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om bovengenoemde maatregelen te treffen en het terrein kort voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog te laten inspecteren op aanwezigheid van broedende vogels.

Het is in ieder geval raadzaam om opgaande beplanting (bomen, struiken en ruigten) in de winter te verwijderen, voor zover dat nodig is.

6 Natuurnetwerk Nederland

6.1 Ligging plangebied t.o.v. NNN

De ligging van het plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland is in figuur 6.1 weergegeven. Het plangebied grenst aan de bosgebieden behorende bij de Westerheide en Zuiderheide die beiden zijn aangewezen als NNN. In het noordelijk deel is sprake van enige overlap van het plangebied met de Westerheide en daarmee met het NNN. In het zuiden valt de begrenzing van het plangebied buiten de begrenzing van het NNN. Er liggen geen ecologische verbindingszones binnen het plangebied; wel ligt er een ecologische verbinding onder de N525 net ten zuidwesten van het plangebied. De ligging van deze verbinding op de kaart is in het veld niet goed duidelijk; ter plekke is geen duidelijke verbindende structuur. Mogelijk is de fietstunnel de verbinding; fauna kan immers door de tunnel, waarvan de taluds beplant zijn.

Figuur 6-1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen = NNN, lichtgroen = ecologische verbindingszone). Bron: Provincie Noord-Holland.

Doordat het plan niet gerealiseerd kan worden binnen het vigerende bestemmingsplan is een Nee, tenzij-toetsing noodzakelijk.

6.2 Wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN

In het natuurbeheerplan 2018 zijn de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN gedefinieerd. Deze bestaan uit de in het gebied aanwezige natuurwaarden en, voor gebieden met de bestemming natuur, ook de potentiële natuurwaarden, de vereiste bodem- en watercondities en de voor het gebied kenmerkende landschapsstructuur en belevingswaarden. Voor de beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zijn de volgende provinciale documenten geraadpleegd:

- De gebiedsbeschrijving zoals opgenomen in het Natuurbeheerplan;
- De beschrijving van het natuurbeheertype (of het type ecologische verbindingszone) zoals dit staat aangegeven in het Natuurbeheerplan.

Het deel van de NNN binnen de plangebied-grenzen maakt onderdeel uit van het gebied 'Hilversum en omgeving'. Dit gebied wordt gekenmerkt door een grote variatie aan heidevelden, droog loofbos, landgoederen met oud loofbos, twee wasmeren met veenmos en schraal grasland, zandverstuivingen en waterpartijen. In de directe omgeving van het plangebied zijn twee natuurbeheertypen te onderscheiden. Deze zijn weergegeven in Figuur 6-2 en bestaan uit droge heide N07.01 en dennen-, eiken- en beukenbos N15.02.

Figuur 6-2: Natuurbeheertypen langs de N526 (roze = droge heide N07.01, donkergroen = dennen-, eiken- en beukenbos N15.02).
Bron: Provincie Noord-Holland.

N07.01 Droge heide

Droge heide omvat zowel heiden, struwelen, kleine open zandige plekken en grazige vegetaties op basenarme zand- en leemgronden. Het beheertype komt voor op de drogere delen van de hogere zandgronden, met name in Midden Nederland en soms op rivierduinen. De vegetatie wordt gekenmerkt door dwergstruiken, struikheide is meestal de dominante soort.

Op ongestoorde bodems kunnen bosbessoorten en kraaiheide een hoge presentie bereiken, open plekken bevatten veel korstmossen. Soms overheersen grassen als bochtige smele of struiken als jeneverbes, brem en braamsoorten. Op iets lemiger plaatsen zijn vaak ook soorten van heischrale graslanden present, maar door verzuring en vermeting zijn deze evenals veel andere soorten van heide sterk achteruitgegaan.

Binnen het plangebied komt geen typische droge heide voor. Struikheide is slechts sporadisch aanwezig; grote delen zijn dichtgegroeid met struiken en bomen. De oppervlakte in het plangebied die volgens de kaart het beheertype N07.01 Droge heide heeft, is dus in werkelijkheid onderdeel van het plaatselijke eikenbos (zie hieronder).

N15.02 Dennen-, eiken- of beukenbos

Dennen-, eiken-, of beukenbos omvat bossen met dennen, eiken, beuken en/of berken en zijn vaak eenvoudig van structuur. Veel van deze bossen komen voor op zure, droge en zandige bodems. Wanneer de bodem meer leem bevat, kennen de bossen een grotere floristische rijkdom. Ook vochtiger typen van deze bossen met pijpenstrootje in de ondergroei behoren hiertoe. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Zomereikenverbond of het Verbond der naaldbossen.

Veel van de bossen zijn vorige eeuw ontstaan als gevolg van aanplant of natuurlijke successie. De culturele invloed is vaak te merken aan bijvoorbeeld ingevoerde boomsoorten en sporen van hakhoutbeheer. Hoewel Dennen-, eiken-, of beukenbos algemeen voorkomt ontbreekt vaak een hoge diversiteit aan flora en fauna. Oorzaken betreffen een geringe structuurrijkdom in voormalige productiebossen, de jonge leeftijd en gevolgen van verzuring en vermesting.

Dennen-, eiken- of beukenbos kan zowel combinaties van boomsoorten bevatten als een sterke dominantie van één soort. Door het zure en voedselarme karakter is er bij ongestoorde ontwikkeling sprake van ophoping van strooisel wat zich met name voordoet bij bossen zonder leem in de ondergrond en bij sterke dominantie van eiken en beuken die zuur strooisel produceren. Hierdoor is bodemvegetatie vaak beperkt aanwezig. Aanwezigheid van soorten met rijker en makkelijker afbreekbaar strooisel, zoals linde op leemhoudende bodems, zorgt voor een milde humus, en daardoor een beter ontwikkelde bodemvegetatie. Het kronendak is minder gesloten en er is meer variatie tussen lichte en donkere delen. Op open plekken ontwikkelen zich vaak braamstruwelen en vestigen zich struiken als lijsterbes en vuilboom. In late stadia kan hulst dominant aanwezig zijn.

Bij begrazing zijn ook grazige heidevegetaties aanwezig. Begrazing heeft een sterk effect op omvang en samenstelling van de boomverjonging. Natuurlijke processen zoals windworp kunnen voor variatie in structuur zorgen, maar vaak is (een aanvullend) menselijk beheer nodig om gevarieerde bossen te verkrijgen. Begrazing kan voorkomen dat open plekken weer snel dichtgroeien.

De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantallen (vaak bedreigde) paddenstoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. Structuurrijke bossen met enige buffering in de bodem, bossen met een hoge luchtvochtigheid en bossen met oude bomen kennen vaak een hogere biodiversiteit.

Observaties plangebied

Binnen de grenzen van het plangebied is voornamelijk eikenbos aanwezig. Er is een beperkte bodemvegetatie aanwezig, bestaande uit o.a. diverse grassoorten, enkele kleine bramen en opschot van eiken.

6.3 Effectbeoordeling

Vanuit de provinciale ruimtelijke verordening geldt in het NNN het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dit betekent dat in NNN-gebieden geen ingrepen zijn toegestaan die leiden tot een vermindering van het oppervlak of de samenhang van het NNN. Aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied is alleen toegestaan indien er geen sprake is van significante aantasting, tenzij sprake is van:

- Een groot openbaar belang;
- Afwezigheid van reële alternatieven;
- Negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt;
- Overgebleven effecten worden gecompenseerd.

Dit houdt in dat ingrepen die de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied zodanig aantasten dat ze als significant moeten worden beschouwd, compensatieplichtig zijn. Ook plannen die leiden tot een vermindering van het oppervlak of de samenhang van het NNN zijn compensatieplichtig.

Het fietspad ter hoogte van de inrit van het restaurant richting Hilversum wordt met de voorgenomen herinrichting verlegd. Het fietspad komt daarbij binnen de begrenzing van het NNN te liggen waardoor sprake is van ruimtebeslag op het NNN. Ook wordt de inrit naar het restaurant verlegd en uitgebreid. Ook deze inrit komt (deels) binnen de begrenzing van het NNN te liggen. In figuur 7-3 is de nieuwe inrichting geprojecteerd op de begrenzing van het NNN.

Figuur 6-3: De nieuwe inrichting geprojecteerd over de begrenzing van het NNN (groen en paars weergegeven).

De voorgenomen inrichting leidt ertoe dat enkele kleine delen van het NNN worden verhard en daarmee een andere bestemming krijgen. Het plan is hiermee compensatieplichtig.

Uit berekeningen blijkt dat er na afronding van de werkzaamheden in het plangebied in totaal 153 m² aan verhard oppervlak zal liggen op terrein dat als NNN op de kaart van de PRV staat (Figuur 6-3). Het grootste deel van deze oppervlakte bestaat in de praktijk echter al uit verhard oppervlak: dit is 105 m². Daarmee is er in de praktijk sprake van een daadwerkelijk ruimtebeslag van 48 m² op natuur.

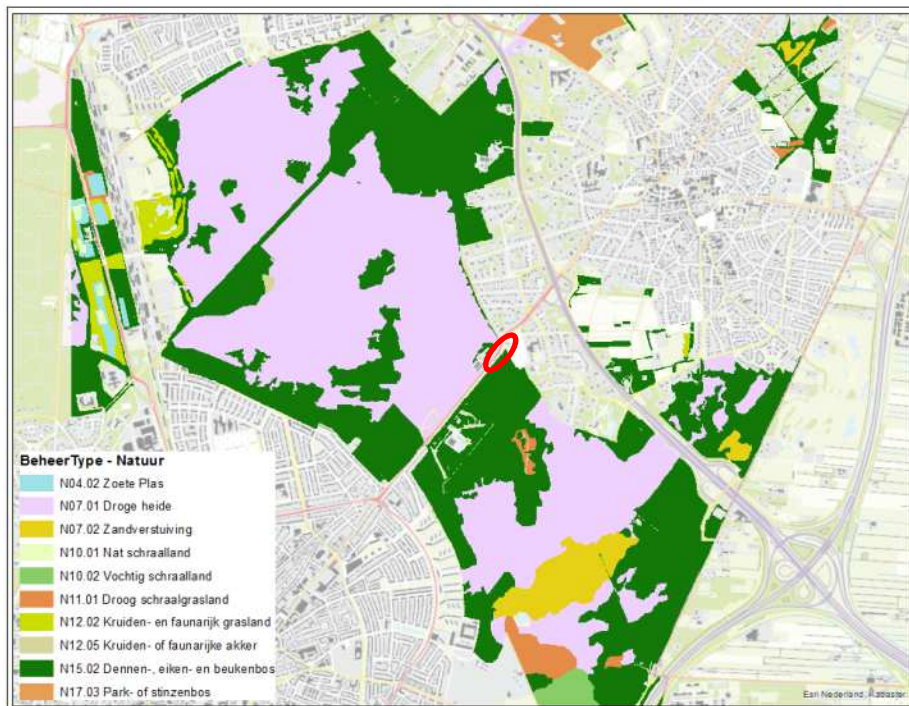
Dit betreft volgens de kaart in figuur 6-3 een zeer klein deel eikenbos (7 m²) en droge heide (40 m²). Het beheertype Droge heide is, zoals in paragraaf 6.2 aangegeven, niet aanwezig. De oppervlakte van 48 m² die wordt verhard bestaat uit bos (N15.02).

De provincie Noord-Holland hanteert geen strikte criteria voor de significantiebepaling van een aantasting. Er is echter wel een aantal criteria die beschouwd dienen te worden bij de beoordeling van significantie, die daarom ook in deze toetsing worden meegenomen. In zijn algemeenheid wordt een aantasting eerder als significant bestempeld naarmate:

- de oppervlakte die wordt aangetast groter is;

- de aantasting ingrijpender is (bijvoorbeeld een sterkere grondwaterstandsaling of een bredere strook asfalt met meer autoverkeer);
- het type natuur (beheertype) zeldzamer is (nationaal en provinciaal);
- de natuur ouder is;
- het type natuur moeilijker te vervangen is;
- de natuur van hogere kwaliteit of beter ontwikkeld is;
- er een groter potentieel aan zeldzamere of hogere kwaliteit natuur is;
- de ecologische verbinding tussen natuurterreinen verslechtert;
- de soorten die te lijden hebben zeldzamer zijn of een negatieve trend vertonen (bijvoorbeeld soorten die we graag willen behouden en die op de rode lijsten en oranje lijsten staan);
- het aantal individuen van soorten dat te lijden heeft, groter is (in verhouding tot de zeldzaamheid en de trend);
- de resterende oppervlakte te klein wordt voor een duurzame populatie van de soorten.

Criterium	N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	Eindoordeel aantasting
oppervlakte van de aantasting	Klein, betreft slechts 250 m ² (0,025 ha), ten opzichte van ruim 360 ha droge bossen in een complex van ruim 800 ha bos en heide (zie figuur 6-4)	zeer gering
Ingrijpendheid van de aantasting	Nee, is een zeer beperkte aantasting van gering oppervlak en bovendien aan de rand van een NNN-gebied	zeer gering
zeldzaamheid van het type natuur (beheertype)	Nee, dit natuurbeheertype komt algemeen voor in Nederland en is veel aanwezig rondom het plangebied	zeer gering
Ouderdom van de natuur	De bomen in het gebied lijken niet heel oud te zijn. Het betreft een relatief jong bosplantsoen.	zeer gering
Vervangbaarheid van het type natuur	Dit type natuur is middels aanplant eenvoudig te realiseren. Na enkele tientallen jaren heeft een nieuwe aanplant dezelfde leeftijd als de huidige bomen.	gering
kwaliteit en ontwikkeling van de natuur	Het natuurbeheertype is ter plaatse nog vrij jong. Er is geen sprake van een hoge biodiversiteit. De kwaliteit van dit deel ligt daardoor niet hoog. Ondergroei bestaat o.a. uit diverse grassoorten, enkele bramen en opschot van jonge eiken.	zeer gering
Potenties voor zeldzamere of hogere kwaliteit natuur	Gezien de ligging (tegen bebouwde kom) is de potentie voor verdere ontwikkeling laag. Er is veel verstoring die de vestiging van bijzondere en zeldzame diersoorten onwaarschijnlijk maakt. De relatief hoge voedselrijkdom leidt tot een lage potentie voor bijzonder ondergroei.	zeer gering
Aantasting van ecologische verbindingfunctie tussen natuurterreinen	Hiervan is geen sprake.	geen
Zeldzaamheid en trends van voorkomende soorten	Hiervan is geen sprake; soorten zijn niet zeldzaam en hebben geen negatieve trend.	geen
Het aantal individuen van soorten dat te lijden heeft van de ingreep	De biodiversiteit is heel laag, waardoor slechts een beperkt aantal soorten een effect ondervindt. Bovendien is het aantal individuen zeer beperkt, gezien het geringe oppervlak dat wordt aangetast.	zeer gering
Draagkracht van de resterende oppervlakte voor duurzame populaties van de soorten	De draagkracht voor soorten wordt zeker niet aangetast; een vrijwel aaneengesloten bos- en heidegebied van ongeveer 800 ha blijft behouden.	geen

Figuur 6-4: Beheertypen in het complex van bos en heide aan weerszijden van de N525. Rood omlijnd de globale ligging van het plangebied.

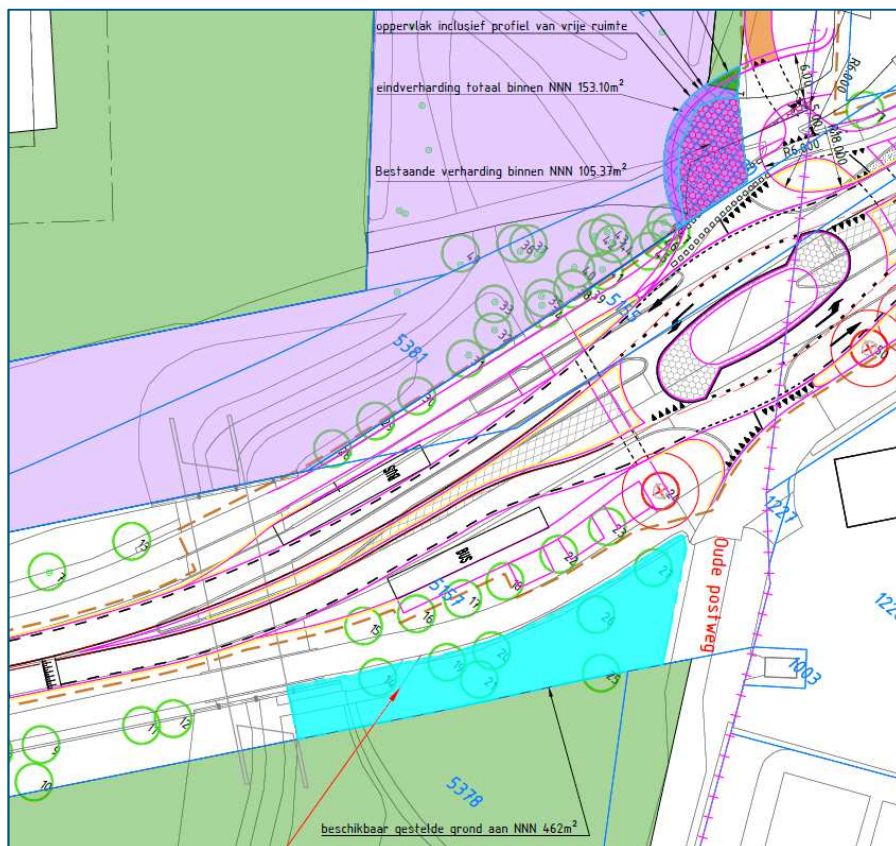
Op basis van bovenstaande criteria kan gesteld worden dat er geen sprake is van significante aantasting van het NNN. Het gaat om een zeer beperkt oppervlak van een algemeen voorkomend natuurtipe. Droge heide is niet aanwezig. De kwaliteit van het te verliezen bosoppervlak is laag, vanwege een lage leeftijd en lage biodiversiteit.

Desondanks is er sprake van een compensatieverplichting, omdat er wel ruimtebeslag is op NNN-gebied; het gaat in totaal om 48 m². De voorwaarden voor uitvoering van deze compensatie zijn vastgelegd in de provinciale Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland. De kern van de regeling is dat een initiatiefnemer de verloren natuurwaarden op eigen kosten moet compenseren. Dit moet vastgelegd worden in een compensatieovereenkomst, die wordt afgesloten tussen de provincie en de initiatiefnemer. Dit document en dit toetsingsrapport moeten bij het bestemmingsplan gevoegd worden.

6.4 Invulling van de compensatie

Bij verlies van bos wordt door de provincie een compensatiefactor van 1,5 gehanteerd. De te compenseren oppervlakte komt daarmee op 72 m².

De provincie Noord-Holland is voornemens om de compensatie te realiseren in de wegberm aan de overzijde van de N525, zie ook Figuur 6-5. Hier wordt in totaal 462 m² aan eikenbos gerealiseerd, overeenkomend met het beheertype N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos (kadastraal perceel 5157). Dit is ruim 6 maal groter dan het totale areaalverlies aan NNN als gevolg van de aan te passen inrit en nieuw aan te leggen verharding en – gezien de te hanteren compensatiefactor van 1,5 – ruim 4 maal groter dan wat strikt genomen is vereist. De nieuw te realiseren oppervlakte bos zal aansluiten op het zuidelijk daarvan liggende boscomplex en daarmee ecologisch zinvol zijn.

Figuur 6-5: Locatie van de NNN-compensatie in lichtblauw.

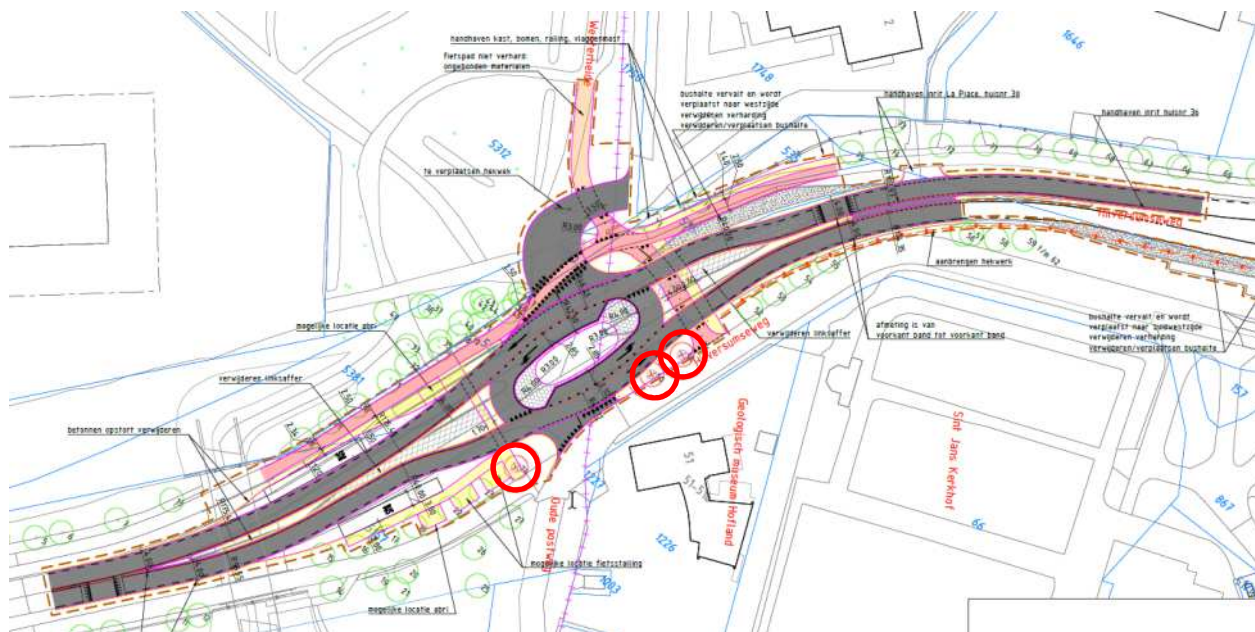
Uit ambtelijke afstemming met de Provincie Noord-Holland is gebleken dat het niet nodig is om een apart compensatieplan op te stellen (mailwisseling mw. Y. Pieren, 8 april 2019).

6.5 Conclusie

De herinrichting van het kruispunt leidt tot een klein ruimtebeslag op het NNN. In totaal vindt er 48 m² aan daadwerkelijk ruimtebeslag plaats op een natuurstype, namelijk droog eikenbos. De provincie is voornemens om dit ruimtebeslag te compenseren aan de overzijde van de N525. Hiervoor hoeft geen compensatieplan opgesteld te worden.

7 Houtopstanden

Houtopstanden buiten de bebouwde kom die groter zijn dan 10 are, of meer dan 20 bomen in een rij, zijn beschermd krachtens de Wnb (zie ook paragraaf 2.4). De kap van bomen in het kader van dit project betreft 3 stuks (Figuur 7-1). Dat betekent dat de kap van deze bomen niet meldingsplichtig is in het kader van de Wnb.

Figuur 7-1: Overzicht van de te kappen bomen (rood omcirkeld).

8 Conclusie

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Naardermeer op ruim 5 km afstand. Over deze afstand kan alleen stikstofdepositie een negatief effect veroorzaken. Andere storingsfactoren zijn uitgesloten. In de aanlegfase zal door inzet van materieel en de omleidingsroute van het doorgaande verkeer sprake zijn van een tijdelijke toename van stikstofdepositie. In welke mate en wat de ecologische gevolgen hiervan zijn wordt nog nader onderzocht. Zo nodig wordt hiervoor een Wnb-vergunningprocedure gestart. In de gebruiksfase is er geen sprake van een toename van stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De aanpassing van de kruising heeft geen aantrekkende werking op gemotoriseerd verkeer waardoor emissies niet toenemen.

Soortbescherming

In het plangebied zijn mogelijk diverse algemene, beschermde soorten aanwezig waarvoor de provincie Noord-Holland een vrijstelling van ontheffingsplicht heeft afgegeven in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast komen er mogelijk vleermuizen en algemene broedvogels voor in het plangebied. Ontheffing voor verstoring of vernietiging van broedgevallen wordt in principe niet verleend. Door het treffen van maatregelen kunnen mogelijke negatieve effecten op broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen worden gemitigeerd. Deze maatregelen moeten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Daarnaast is de algemene zorgplicht van de Wet natuurbescherming van kracht. Wanneer conform het werkprotocol wordt gewerkt, is er geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Er is in dat geval geen noodzaak tot nader veldonderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

NNN

De herinrichting van het kruispunt leidt tot een klein ruimtebeslag op het NNN. In totaal vindt er 48 m² aan daadwerkelijk ruimtebeslag plaats op een natuurstype, namelijk droog eikenbos. De provincie en GNR zijn overeengekomen om dit ruimtebeslag te compenseren aan de overzijde van de N525. Het is niet nodig om hiervoor een compensatieplan op te stellen.

Houtopstanden

De kap van de drie bomen ten behoeve van dit project is niet meldingsplichtig in het kader van de Wnb.

9 Bronnen

- Baan, de, D.L. & L. Hüsslage, 2017. Kruispunt N525 – Westerheide – Oude Postweg te Laren. Kansrijke oplossingen N525 – Westerheide. Royal HaskoningDHV Nederland. Kenmerk: T&PBE8741R002F02

Internet:

- globespotter.cyclomedia.com
- www.ndff.nl
- www.ravon.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vleermuis.net
- www.vlinderstichting.nl
- www.zoogdiervereniging.nl